

Nr 30

Utlåtande i anledning av motioner om utredning rörande bullerproblemet, åtgärder mot bullerstörningar och normer för bullervärden.

Till allmänna beredningsutskottet har hänvisats de sinsemellan likalydande motionerna I: 88 av herr *Hübinette* och II: 134 av herr *Ringaby*, I: 444 av fru *Diesen m. fl.* och II: 558 av herr *Wennerfors m. fl.* samt I: 500 av herr *Wirtén* och fru *Elvy Olsson* och II: 939 av herrar *Larsson* i *Borrby* och *Norrby*.

I motionerna hemställas,

A) såvitt avser motionerna I: 88 och II: 134 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en förutsättningslös utredning om bullerproblemet i syfte att bl. a. snabbt få fram normer för högsta tillåtna ljudnivå på de områden där detta är möjligt;

B) såvitt avser motionerna I: 444 och II: 558 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t låter utarbeta normer avseende högsta tillåtna bullervärden; samt

C) såvitt avser motionerna I: 500 och II: 939 att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för att bekämpa bullerstörningarna i samhället, varvid särskilt bör beaktas

a) att i en ny organisation för miljövårdsforskningen bullerfrågorna blir beaktade på liknande sätt som andra föreningar,

b) att en egen administrativ enhet inrättas i statens naturvårdsverk för den centrala handläggningen av bullerfrågorna,

c) att en ny lagstiftning mot buller ej begränsas till endast fast egendom och varaktig störning utan innefattar alla källor som kan medföra fysiska eller psykiska skador,

d) att särskilt vikten av att det utarbetas gränsvärden för de högsta bullerstörningar, som bör tillåtas, betonas,

e) att i övrigt beaktas vad som anförts i motionerna särskilt beträffande buller på arbetsplatser, från kommunikationer och från luftfarten.

Utskottet har upptagit motionerna till samtidig behandling.

Över motionerna har inhämtats yttranden av naturvårdsverket, arbetarskyddsstyrelsen, luftfartsverket och statens institut för folkhälsan. Härjämte har Ingeniörsvetenskapsakademien, hälsovårdsnämnden i Stockholm samt Scandinavian Airlines System (SAS) och Linjeflyg AB (LIN) beretts tillfälle att avge yttranden.

Motionerna

I motionsparet I: 88 och II: 134 framhålles att ljudeffekter av olika slag håller på att bli en allvarlig hälsorisk för nutidsmänniskan. Det har emellertid visat sig mycket svårt att göra någonting åt dessa problem, då lagstiftningen på området är mycket ofullständig. Enkätundersökningar visar klart att bullret uppfattas som en påtaglig irritationskälla samt att motorcyklar, mopeder, lastbilar och jetplan uppfattas som de mest störande bullerfaktorerna.

Motionärerna anför vidare att i Västtyskland, Finland och Norge införts maximigränser för ljudnivån på motorfordon. I Sverige finns inga motsvarande normer. Förslag härom har dock framlagts av folkhälsoinstitutet. Det framstår enligt motionärerna som nödvändigt med skärpta åtgärder mot buller. En lagstiftning på detta område kan utformas så att den inte hindrar användningen och utvecklingen av maskiner och redskap i allmänhet.

I motionerna I: 444 och II: 558 anføres att det är angeläget att frågan om bullerstörningar blir föremål för en närmare utredning med syfte att i görli-gaste mån begränsa dessa störningar. En hög bullernivå nedsätter arbetsförmågan och förorsakar såväl fysiska som psykiska sjukdomstillstånd. Bullerproblematiken har även en inte obetydlig ekonomisk dimension. Problematiken kan inte angripas enbart genom en vidgning av skadeståndsskyldigheten. Strävan måste primärt vara att framtvunga åtgärder avsedda att begränsa bullret vid källan. Om fastställda normer för tillåtna bullervärden saknas och risk för skadestånd ej föreligger kommer sannolikt utvecklingen av dämpningsåtgärder för bullerkällorna att gå mycket långsamt. Normer för tillåtna bullervärden bör därför enligt motionärerna uppställas.

I motionsparet I: 500 och II: 939 påpekas särskilt att bullerfrågorna uppmärksammas alltför litet i stadsplaneringen.

Motionärerna anför att det finns stora möjligheter att vidta bullerbekämpande åtgärder för alla slag av byggmaskiner men att myndigheterna har mycket små möjligheter att styra bullret med gällande lagstiftning. Hygieniska normvärden saknas. Resurserna både medicinskt och tekniskt för förebyggande av buller bör kraftigt ökas, och forskningsresultat och erfarenheter måste föras ut på arbetsplatserna. Vid projekteringar måste finnas bullerexpertis som kan lämna råd och upplysningar. Förslag till förbättringar på arbetsmiljöns område bör snabbt framläggas vad speciellt bullret beträffar. Även problemen på flygbullrets område måste uppmärksammas.

Bullerfrågorna ingår enligt motionärerna i flera olika myndigheters verksamhetsområden, till exempel statens planverk, arbetarskyddsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, arbetsmedicinska institutet, folkhälsoinstitutet samt de kommunala byggnadsnämnderna och hälsovårdsnämnderna. Frågornas hand-

läggning brister i samordning mellan olika organ. Naturvårdsverket bör övervaka bullerfrågorna och leda och samordna olika aktiviteter.

Motionärerna uttalar att gränsvärden för högsta tillåtna bullerstörningar måste utarbetas. Med medicinskt underlag bör man kunna definiera vad som skall tolereras, oavsett bullerkällans beskaffenhet eller varaktigheten av störningen. En ny lag bör därför ej begränsas till att endast avse varaktig störning från fast egendom. Bullerforskningen måste få samma möjligheter som annan miljövärdhetsforskning och bör samordnas inom den organisation som föreslagits för miljövärdhetsforskningen. Motionärerna föreslår att en arbetsgrupp tillsättes som snabbtredet frågan.

Beträffande motiveringarna i övrigt hänvisas till motionerna II:134, II: 558 och II: 939.

Yttrandena

Naturvårdsverket framhåller att verket saknar expertis på bullerområdet men uttalar mot bakgrund av verkets erfarenheter av luftföroreningsproblem, som uppvisar många likheter med bullerproblemen, att de framförda förslagen förefaller angelägna. Naturvårdsverket har i petita för 1968/69 framhållit att en sektion för bullerärenden, vars inrättande föreslagits av immissionssakkunniga, i ett uppbyggnadsskede kan förläggas till luftvårdsbyrån, men att på sikt en särskild byrå för bullerärenden bör inrättas inom verket.

Arbetskyddsstyrelsen, som begränsar sitt yttrande att avse buller på arbetsplatser, anser ytterligare utredning beträffande sådant buller knappast erforderlig och kan inte tillstyrka bifall till motionerna i den delen.

Styrelsen redogör för gällande lagstiftning rörande buller på arbetsplatser samt för utredningar rörande bullerproblem, varvid särskilt poängteras en under åren 1956—1958 i samråd med statens institut för folkhälsan företagen undersökning inom svensk industri, vars resultat publicerats i *Nordisk Hygienisk Tidskrift* 1961.

Vidare uppger styrelsen att man inom vissa branscher tillsatt särskilda arbetsgrupper med representanter för arbetsmarknadens berörda parter, arbetskyddsnämnden och arbetskyddsstyrelsen och med uppgift att inom respektive bransch söka kartlägga bullret och framlägga förslag till åtgärder. Man söker genom bullermätningar och prov vid lämpliga företag komma fram till typlösningar, som sedan kan tillämpas vid andra företag inom branschen. Kontakt tas även med maskintillverkare på hithörande områden.

I fråga om *normer för högsta tillåtna bullervärden* anför styrelsen bl. a., att frågan om hygieniska gräns- eller riktvärden för olika slag av buller har tagits upp till behandling inom Internationella standardiseringsorganisatio-

nen (ISO). I detta arbete har även Sverige deltagit. Full enighet i frågan har dock hittills inte kunnat nås inom ISO. — Styrelsen har, efter samråd med svensk teknisk och medicinsk expertis, under någon tid försöksvis tillämpat vissa bullervärden som stämmer väl överens med ett förslag till svensk standard som är under utarbetande inom Svenska elektriska kommissionen (SEK).

Styrelsen har nyligen beslutat att i sina anvisningar angående hörselskydd (nr 45: 2) införa riktvärden för maximalt tillåten exposition för kontinuerligt buller vid arbete med oskyddat öra under helt arbetsskift eller del därav. Värdena är avsedda att vara till ledning vid bedömning av frågor om åtgärder för undvikande av hörselskada. Inom styrelsen har även utarbetats förslag till ett meddelande rörande buller, vilket snarast möjligt kommer att utfärdas. —

I vad gäller arbetsbuller av typ som inte är hörselskadande men har störande eller irriterande inverkan föreligger enligt den medicinska expertisen på området ännu inte tillräckligt underlag för att riktvärden skall kunna utfärdas.

Beträffande *bullerbekämpande åtgärder på arbetsplatserna* anför styrelsen:

Utöver de bullerbekämpande åtgärder som föreslås av de tidigare nämnda, branschvis utsedda arbetsgrupperna lämnar yrkesinspektionens tjänstemän vid sina inspektioner på arbetsplatserna anvisningar om erforderliga sådana åtgärder. I första hand eftersträvas att bullret dämpas vid källan, t. ex. genom inbyggnad av maskiner. Där sådana åtgärder inte skäligen kan vidtagas, får i stället arbetstagarna tillhandahållas hörselskydd.

På sådana arbetsplatser, där en noggrann bedömning av hörselskaderiskerna erfordrats, har styrelsen biträtt yrkesinspektionen med mera avancerade bullermätningar. För detta ändamål har styrelsen sedan år 1964 en precisionsljudnivåmätare med utrustning för oktavbandsanalys. Med denna har utförts ett relativt stort antal mätningar. Styrelsen avser att skaffa denna typ av instrument åt varje yrkesinspektionsdistrikt, i den mån begärda medel härför erhålles.

Utöver tillsynen av bullersituationen på arbetsplatserna ingår i yrkesinspektionens arbetsuppgifter att förhandsgranska ritningar för industribyggnader e. d. Vid denna granskning ägnas numera uppmärksamhet även åt bullerproblemet, och inspektionen kan i mera svårbedömda fall också hänvisa byggherren till att anlita en konsultbyrå, som får utreda problemen och skriftligen redovisa vilka åtgärder som kommer att vidtagas i bullerbekämpande syfte.

Slutligen framhåller styrelsen, att i det program om företagshälsovård, varom arbetsmarknadens huvudorganisationer (SAF och LO) har träffat överenskommelse, förutsättes att hörselkontroll av personalen också skall ingå som en väsentlig del i företagshälsovården. — Det förekommer även att man branschvis söker kartlägga och följa upp hörselstatus hos arbetstagarna.

Luftfartsverket, vars yttrande begränsas att avse flygbullerproblem, erinrar till en början om betänkanterna Flygbuller som samhällsproblem

(SOU 1961:25) och Luftförorening, buller och andra immissioner (SOU 1966:65). Verket instämmer på så sätt i syftet med motionerna, att för luftfartens del en utredning bör få i uppdrag att skyndsamt utreda och föreslå normer för flygbuller. Verket anför vidare:

Luftfartsverket står nu inför en delvis ny situation, som karaktäriseras av att en anpassning måste ske till jettrafiken och de flygplantyper som under de närmaste åren kan beräknas komma till användning, typ Douglas DC-9 och liknande. För detta ändamål har luftfartsverket igångsatt en utredning syftande till att för trafikflygplatserna utarbeta bullermattor baserade på bullerkaraktäristika för nämnda flygplantyp. Denna utredning syftar ytterst till förhindrande av sådan bebyggelse, som ur bullerstörnings-synpunkt inte bör komma till stånd.

Numera föreligger ett betydligt bättre material i fråga om bullerkaraktäristika samt praktiska erfarenheter av bullerstörningar kring flygplatser. Den av motionärerna föreslagna utredningen bör bedöma inverkan på den kritiska bullergränsen av sådana faktorer som bullernivå, bullertyp, frekvensen av störande buller och bullrets fördelning på dygnets timmar. Hänsyn bör också tagas till förekomsten av och graden av störningar från annat buller i samhället (andra kommunikationer, industrier m. m.). Slutligen bör en avvägning ske mellan kommunikationsintressen och miljövårdsintressen. Detta problemkomplex innehåller sålunda icke blott tekniska och vetenskapliga frågeställningar utan även sociala aspekter och värderingar.

Enligt luftfartsverkets mening synes dessa spörsmål väl lämpade för en utredning. Denna bör arbeta snabbt och utmynna i konkreta förslag, som kan tjäna som riktlinjer för bestämmelser i ämnet. Om icke kravet på snabbhet uppfylles, är det fara för att planeringen av bebyggelsen i närheten av befintliga flygplatser kan komma att fördröjas eller genomföras felaktigt. Lösningen av dessa frågor bör därför ej uppskjutas i avbidan på en mera generell utredning om samhällsbuller i allmänhet.

Statens institut för folkhälsan tillstyrker den föreslagna utredningen rörande normer för olika typer av buller samt anför:

Från miljövårdssynpunkt är det angeläget att bedömningen av bullerstörningar samordnas med bedömning av andra stimuli såsom vatten- och luftföroreningar.

Förutsättningarna att framlägga normer om högsta tolerabla nivåer är beträffande bullerstörningar ovanligt gynnsamma i jämförelse med vad som är fallet beträffande andra i samhället förekommande stimuli. Omfattande erfarenheter från mätningar av buller föreligger såväl inom Sverige som internationellt.

Också vad beträffar störningsgraden föreligger goda möjligheter till mätningar. Genom sociologiska mätningar av besvärreaktioner kan störningsgraden för olika buller klarläggas på ett objektivt sätt och underlag erhållas för bedömning av tolerabla nivåer.

Institutet har utfört flera bullerundersökningar avsedda att frambringa material, lämpligt som underlag för en hygienisk bedömning t. ex. angående buller från motorfordon. Institutet företar nu en undersökning rörande buller från trafikleder, vilken väntas vara klar till sommaren 1968. Vidare utförs också en utredning angående buller från byggnadsarbetsplatser. Utredningen avser att belysa möjligheter att minska buller från byggnadsarbets-

platser och arbetsmaskiner. Institutet har även i flera fall i samarbete med hälsovårdsnämnder och andra myndigheter varit engagerat i större undersökningar rörande lokala buller från flygfält, skjutfält och andra punktkällor i avsikt att utröna huruvida förekommande eller beräknade framtida bullernivåer kunde tolereras från hälsovårdssynpunkt.

Institutet är angeläget att medverka i den fas av utredningen som omfattar insamling och medicinsk-hygienisk värdering av tillgängligt material för utarbetande av förslag till normer. Vad beträffar de organisatoriska frågorna föreslår institutet att dessa frågor behandlas av den föreslagna utredningen.

Ingenjörsvetenskapsakademien anför:

Akademien delar helt de synpunkter som framföres i motionerna om behov av ökade insatser av skilda slag för att stävja utbredningen av buller.

Vid ett eventuellt utredningsarbete bör det emellertid iakttagas att en stor del av det erforderliga vetenskapliga och tekniska underlaget redan finns framtaget för att möjliggöra fastläggandet av normer och gränsvärden, varför utredningsarbetet bör kunna genomföras på tämligen kort tid. Den skadliga effekten av buller beror emellertid på många faktorer med ett komplext inbördes samband och det är därför mycket svårt att gradera bullerstörningarna på rent medicinskt underlag. På längre sikt måste därför forskningsarbetet utbyggas inom såväl det medicinska som det tekniska området.

En fråga av annan art utgör planeringen vid anläggningen av industrier, bostadsområden, trafikleder och flygplatser. Akademien anser att, liksom i övriga immissionsfrågor, en särskild instans, exempelvis en bullerbyrå vid statens naturvårdsverk, bör ansvara för en långsiktig riksplanering, så att allvarliga misstag kan undvikas.

Bestämmelser om högsta tillåtna bullernivåer bör införas snarast, dock så att tid för omkonstruktioner av motorer, ljuddämpare o. d. medges, så som skett på vissa håll utomlands. Industribullerproblemen omhändertas lämpligen av de instanser som redan är verksamma på detta område, nämligen arbetskyddsstyrelsen, sjöfartsstyrelsen och arbetsmedicinska institutet. Akademien vill slutligen framhålla att det föreligger ett stort behov av information om existerande kunskaper på bullerområdet.

Hälsovårdsnämnden i Stockholm åberopar ett tjänsteutlåtande av hälsovårdsförvaltningen, vari tillstyrkes att åtgärder vidtas i enlighet med vad som föreslagits i motionerna. I utlåtandet anføres bl. a.:

Genom ett samarbete mellan byggnadsnämnden och hälsovårdsnämnden i Stockholm utförs sedan 1964 stickprov på ljudisoleringen i nybyggda fastigheter inom staden. Byggnadsnämnden bedömer i samband med byggnadslovsansökan bl. a. att byggnadskonstruktionerna är undersökta genom laboriemässiga prov eller att de genom praktisk erfarenhet visat sig uppfylla erforderliga ljudisoleringskrav. — Hälsovårdsnämndens teknisk-hygieniska avdelning gör ljudisoleringsmätningar enligt byggnadsstyrelsens anvisningar i byggnaden, då den är klar för inflyttning. Genom denna kontroll har åstadkommits en form för reducering av de svåraste bullerkällorna i bostaden. Åren 1964—1967 har 4 799 mätobjekt kontrollerats genom dessa mätningar och förbättringar har härigenom konstaterats.

Ljudisoleringskontrollen kräver relativt omfattande tekniska arrangemang och är därför ganska kostsam. Stockholms kommunala myndigheter

har emellertid bedömt kostnaden ringa i förhållande till den vinst man får i form av garanti för ett gott akustiskt klimat, främst i bostäderna.

Vid klagomål över störande buller görs uppmätningar av det aktuella bullret bl. a. för bedömning av dess karaktär och intensitet. Stundom utförs också ljudisoleringsmätning av lägenhetsskiljande bjälklag eller väggar.

Trafikbullret utgör utan tvekan en av de viktigaste miljövarsfrågorna i samband med stadsplanering. Man bör här skilja på två olika alternativ, dels det som gäller trafik i måttlig hastighet under 60 à 70 km/tim., dels den snabbare trafiken på motorvägar och landsvägar med högre hastigheter. Det är möjligt att utan särskilt stora insatser åstadkomma en bullersänkning hos det enskilda fordonet som orsakar bullret i måttlig hastighet och därmed en minskning av trafikbullernivån mer allmänt i tätorterna. En förutsättning härför är emellertid att myndigheterna fixerar krav uttryckta i lämpliga siffermässiga normer eller riktvärden. Sådana krav finns inte utfärdade av vederbörande statliga myndigheter. Stockholms stads hälsovårdsförvaltning söker sig därför fram på andra vägar för att angripa trafikbullret.

Hälsovårdsförvaltningen mäter förutom trafikbullernivån på olika platser även det buller som avges från sophämningsfordon och vid speciella trafikkontroller från andra fordon.

Bullerstörningar på byggnadsplatser är mycket besvärliga och hälsovårdsnämnden får ofta motläga klagomål över sådana olägenheter. Hälsovårdsförvaltningen har gjort en del mätningar från byggnadsplatser, som ger möjlighet till bedömning av sådana bullerstörningar. Under senare tid har vissa tekniska konstruktioner kommit i marknaden, som ger möjlighet att minska denna typ av buller. Inte heller här finns emellertid några av myndighet fixerade, godtagbara maximinivåer.

Hälsovårdsförvaltningen anser att bullerbekämpningen måste ges samma möjligheter som bekämpning av vatten- och luftföroreningar.

Hälsovårdsförvaltningen delar även den uppfattning, som motionärerna anför, nämligen att immissionslagen i och för sig inte borde vara bunden enbart till fast egendom utan överhuvudtaget kunna tillämpas på bullerstörande faktorer. Om man emellertid inte anser det möjligt att ändra förutsättningarna för naturvårdsverkets verksamhet i detta avseende, synes det dock angeläget att, då naturvårdsverket får erforderliga resurser i form av en egen bullerbekämpningsbyrå, verket kommer med förslag och initiativ till åtgärder, som i sin tur kan fastställas av andra myndigheter, t. ex. statens vägverk ifråga om motorfordonsbuller. En viktig uppgift för naturvårdsverket skulle då vara att komma med förslag till normer och riktvärden, som kan tillämpas lika för alla producenter med likartad tillverkning.

Eftersom det tycks vara vissa svårigheter på grund av bristande medicinsk forskning och medicinska erfarenheter att finna stöd för att definitivt fastställa högsta tillåtna ljudnivåer för olika förhållanden inom omgivningshygien, synes man böra överväga att skapa provisoriska normer eller riktvärden grundade på allmän erfarenhet, som man har t. ex. hos hälsovårdsnämnderna. Även om dylika riktvärden till att börja med kommer att ligga för högt, så får man i varje fall en nedtrappning av bullerstörningarna i samhället. Man bör därför snarast möjligt få fram bullernormer, som kan provisoriskt tillämpas en tid framöver i avvaktan på bättre forskningsunderlag.

SAS och LIN anför i ett gemensamt yttrande bl. a. följande:

Vad speciellt gäller sådant buller, som alstras av trafikflygplan, är härmed förbundna frågor av mer internationell karaktär än de övriga bullerfrågor, som refereras i motionerna. Det är därför angeläget, att dessa frågor handläggas på ett internationellt plan och att berörda svenska myndigheter medverkar härvid. Det pågår redan en betydlig internationell aktivitet på området. Den mellanstatliga organisationen ICAO (International Civil Aviation Organization) behandlade bullerfrågorna senast vid ett möte i Montreal i november/december 1967 och kommer redan i vår att behandla samma ärende. ICAO samarbetar bland annat med ISO (International Standardization Organization) om normer för bullermätningar.

Flygbolagens internationella organisation IATA (International Air Transport Association) är likaså engagerad i de åtgärder, som kan vidtas för att minska flygbuller genom bullerminskande flygprocedurer.

Den amerikanska luftfartsmyndigheten FAA (Federal Aviation Agency) har nyligen framlagt ett tentativt förslag till bullerbegränsningar, som skall gälla vid certifiering av nya flygplantyper. FAA har dessutom utgivit vissa rekommendationer beträffande planering av bebyggelse kring nya flygplatser.

— Det är riktigt som framhålls i en av motionerna, att överljudsplanen kan komma att skapa speciella bullerproblem. Det är emellertid viktigt att konstatera, att dessa bullerproblem icke uppkommer i anslutning till de internationella storflygplatserna, där dessa flygplan startar eller landar, eftersom flygplanen icke kommer att flyga inom dessa områden med överljudsfart.

Såsom framgår av ovanstående är frågan om flygbuller redan föremål för utredning och överväganden på många olika plan — nationellt och internationellt — och det synes vara värdefullt, om detta arbete kan fortgå som hittills med en aktiv insats från svensk sida.

Sammanfattningsvis vill SAS och LIN föreslå att bullerfrågorna noggrant beaktas i den långsiktiga regionala markplaneringen, samt att den internationella verksamheten i avsikt att begränsa störningar av flygbuller stödes genom en aktiv medverkan från svensk sida.

Utskottet

Frågor om åtgärder mot hälsovådligt eller störande buller har vid ett flertal tillfällen behandlats av riksdagen.

Andra lagutskottet har i sitt utlåtande nr 77 år 1965 framhållit att åtgärder mot buller kan vidtagas dels med stöd av olika offentlighetsrättsliga bestämmelser — t. ex. inom planlagstiftningen, hälsovårdslagstiftningen, arbetarskyddslagstiftningen, ordningslagstiftningen, trafiklagstiftningen och i naturvårdslagen — dels ock genom i praxis utbildade regler om rättsskydd mot immissioner från fast egendom. Utskottet uttalade bl. a. att de åtgärder som vidtagits från samhällets sida i fråga om forskning och bekämpning av buller var splittrade och ineffektiva och att det kunde vara befogat att ett centralt organ fick till uppgift att bevaka samhällets intressen på bullerområdet. Med en sådan ordning blev det lättare att överblicka vilka åtgärder som borde vidtagas inom lagstiftning och annorstädes för att komma till rätta med problemen.

Genom skrivelse till Kungl. Maj:ts tillkännagav riksdagen som sin mening vad utskottet anfört i denna fråga.

Immissionssakkunniga har härefter i sitt betänkande »Luftförorening, buller och andra immissioner» (SOU 1966:65) bl. a. framlagt förslag till lag om tillsyn till skydd mot vattenförorening, luftförorening, buller m. m. (miljötillsynslag). Enligt lagförslaget skall länsstyrelserna och statens naturvårdsverk vara tillsynsmyndigheter med vissa närmare angivna uppgifter och befogenheter. Förslaget övervägs inom Kungl. Maj:ts kansli.

I de nu föreliggande motionsparen I: 88 och II: 134 samt I: 444 och II: 558 anhålles om utredning eller andra åtgärder för att normer för högsta tillåtna ljudnivåer eller bullervärden skall kunna fastställas. Vikten av gränsvärden för tillåtliga bullerstörningar betonas också i motionsparet I: 500 och II: 939 i yrkandet under punkten d).

Normer för tillåtligt buller torde inte kunna få en enhetlig utformning utan måste vägas mot olika medicinska, hygieniska, tekniska, ekonomiska och sociala faktorer som kan skifta starkt mellan olika verksamhetsområden och miljöer. Av remissinstansernas uttalanden framgår att frågor om hygieniska rikt- eller gränsvärden för skilda slag av buller är föremål för stor uppmärksamhet och att betydande insatser görs för att få fram material som på olika områden kan ge underlag för normer. Allmänna beredningsutskottet delar motionärernas uppfattning att det härutöver är önskvärt att samhället centralt bevakar bullerproblemen med sikte bl. a. på att sådana normer eller rekommendationer skall kunna fastställas. Enligt utskottets mening bör emellertid förslag rörande de administrativa formerna för miljötillsynen på detta fält avvaktas före ett ställningstagande till frågan om utredning eller andra särskilda åtgärder skall anses påkallade. Utskottet är således inte berett att nu tillstyrka motionerna i här berörda delar.

I motionsparet I: 500 och II: 939 har vidare yrkats att en administrativ enhet inrättas i statens naturvårdsverk för den centrala handläggningen av bullerfrågorna. Ett liknande yrkande, avseende förstärkning av det centrala organet för naturvård med expertis för bullerfrågor, framställdes i motioner till 1967 års riksdag i anledning av propositionen nr 59/1967 angående naturvårdens organisation, m. m. Jordbruksutskottet (utlåtande nr 17 år 1967) fann detta yrkande ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd, bl. a. med hänsyn till att immissionssakkunnigas förslag var föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Riksdagen avtog motionerna. Allmänna beredningsutskottet finner sig av samma skäl ej böra tillstyrka det nu framförda yrkandet men anser sig mot bakgrunden av riksdagens uttalande år 1965 angående behovet av ett centralt organ för bevakning av bullerfrågor och immissionssakkunnigas utredning kunna förutsätta, att förslag om en organisation med erforderliga resurser kommer att föreläggas riksdagen.

I det sist nämnda motionsparet framhålles vidare, att i en ny organisation för miljövärdningsforskningen bullerstörningar bör bli beaktade på liknande sätt som andra föroreningar. Denna fråga har i anledning av motioner till årets riksdag behandlats av jordbruksutskottet, som i sitt utlåtande nr 19 år 1968 ansett det vara ostridigt att bullerområdet får anses vara en del av naturvärdningsforskningen i vidare mening. I utlåtandet erinras emellertid om uttalande i årets proposition nr 37 angående naturvärdningsforskningens organisation m. m. att det organ som får till uppgift att leda arbetet bör ha möjlighet att anpassa forskningsområdet till utvecklingens krav. Jordbruksutskottet har funnit anledning anta att även bullerproblemet och därmed sammanhängande frågor kommer att ägnas vederbörlig uppmärksamhet utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida i anledning av ifrågavarande motioner.

I motionerna I: 500 och II: 939 har även yrkats att en ny lagstiftning mot buller skall avse inte endast buller från fast egendom och varaktig störning utan även innefatta alla källor som kan medföra fysiska eller psykiska skador.

Som ovan nämnts öppnar redan gällande lagstiftning på olika områden vissa möjligheter till åtgärder mot buller. Oavsett lagstiftningens uppbyggnad torde tillämpningen i väsentlig mån bli beroende av det underlag som forskning och särskilda studier kan ge. I och med att underlag skapas för mer preciserade hygieniska bedömningar torde man även kunna förvänta att lagstiftningens praktiska effekt kommer att öka.

Som framgår av remissyttrandena bearbetas redan centrala frågeställningar rörande buller på arbetsplatser och från kommunikationer. Till stor del kan således även de synpunkter som framförts i det sista delyrkandet i motionerna I: 500 och II: 939 anses vara tillgodosedda.

Utskottet finner sig med hänsyn till vad nu anförts ej heller böra tillstyrka bifall till det sist nämnda motionsparet i vad avser andra frågor än gränsvärden för bullerstörningar.

Utskottet får således hemställa,

1) att de sinsemellan likalydande motionerna I: 88 och II: 134, I: 444 och II: 558 samt I: 500 och II: 939 — sistnämnda motioner såvitt avser gränsvärden för bullerstörningar — icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 500 och II: 939, såvitt de ej behandlats under punkten 1), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1968

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s), Hedlund (s), Helge Karlsson (s), Karl Pettersson (s)*, fru Hultell (h)*, herrar Kilsmo (fp), Ernst Olsson (cp), Wååg (s)*, fru Diesen (h), herrar Wirtén (fp) och Johan Olsson (cp)*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), fru Jäderberg (s), herrar Svensson i Kungälv (s)*, Dickson (h), Haglund (s), Rimås (fp), Wikner (s), Larsson i Borrby (cp), Nilsson i Bästekille (h), Andersson i Örebro (fp), Johansson i Växjö (cp) och Hugosson (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

vid punkt 1)

av fru *Hultell* (h), herrar *Kilsmo* (fp) och *Ernst Olsson* (cp), fru *Diesen* (h), herrar *Wirtén* (fp), *Johan Olsson* (cp), *Dickson* (h), *Rimås* (fp), *Larsson* i Borrby (cp), *Nilsson* i Bästekille (h), *Andersson* i Örebro (fp) och *Johansson* i Växjö (cp), vilka ansett

dels att utskottets utlåtande fr. o. m. det avsnitt som börjar med orden »Normer för tillåtligt buller» bort ha följande lydelse:

»Av remissinstansernas uttalanden framgår, att föreslagna åtgärder är både angelägna och möjliga att genomföra.

Enligt IVA är forskningen på detta område så långt kommen, att ett utredningsarbete bör kunna genomföras på tämligen kort tid. Statens institut för folkhälsan pekar också på de gynnsamma förutsättningarna för ett införande av normer beträffande bullerstörningar.

Allmänna beredningsutskottet finner för sin del, att bullerstörningar uppfattas som ett stort problem i det moderna samhället. Utskottet delar därför motionärernas och remissinstansernas uppfattning, att gränsvärden för bullerstörningar bör fastställas, även om dessa normer inte blir definitiva, utan självfallet kan komma att justeras i takt med forskningens och teknikens framsteg. Utskottet vill därför tillstyrka motionerna i här berörda delar och finner således att normer avseende högsta tillåtna bullervärden bör utarbetas.

I motionsparet I: 500 och II: 939 — — — (lika med utskottet) — — — anses vara tillgodosedda.

Utskottet finner sig med hänsyn till vad nu anförts ej böra tillstyrka bifall till det sist nämnda motionsparet i vad avser andra frågor än gränsvärden för bullerstörningar.»

dels ock att utskottet under punkten 1) bort hemställa,

»att riksdagen i anledning av de sinsemellan likalydande motionerna I: 88 och II: 134, I: 444 och II: 558 samt I: 500 och II: 939 — sistnämnda båda motioner i vad avser gränsvärden för bullerstörningar — i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t efter erforderlig utredning låter utarbeta normer avseende högsta tillåtna bullervärden.»